

1.3.2024

Viite HE 7/2024 vp

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Kaupan liiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt lausuntoa otsikkoasiassa. Kaupan liitto kiittää talousvaliokuntaa lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä muutettaisiin sallimalla luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien lisäksi myös enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut alkoholijuomat.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee muita hallitusohjelman mukaisia muutoksia alkoholilakiin. Muutokset koskevat muun muassa rajat ylittävän etämyyntimenettelyn selkiyttämistä sekä alkoholijuomien verkkokaupan ja kotiinkuljetuksen sallimista. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus niin ikään selvittää puoliväliriiheen mennessä muutosta, joka mahdollistaisi alkoholin luvanvaraisen vähittäismyyntin enintään 15,0 prosentin vahvuisille viineille. Hallitus myös teettää riippumattoman selvityksen alkoholipolitiikan sääntelyn siirtämisestä sosiaali- ja terveysministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön.

Kaupan liiton kanta

Kaupan liitto kannattaa nyt käsiteltävää hallituksen esitystä alkoholin myynnin vapauttamiseksi. Muutos sallia vähittäismyyntiluvan haltijoille enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien myynti, on muutos oikeaan suuntaan. Myös muita hallitusohjelmassa mainittuja uudistuksia tulee edistää.

Kaupan liitto korostaa, että alkoholijuomien kokonaiskulutus on vähentynyt pitkään ja laskenut selvästi myös edellisen, vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain uudistuksen jälkeen, toisin kuin esitysluonnoksessa todetaan. Ennen edellistä alkoholilain uudistusta THL korosti lausunnoissaan, että erilaiset alkoholihaitat kulkevat käsi kädessä alkoholin kokonaiskulutuksen kanssa. Kuitenkin alkoholin kokonaiskulutus on laskenut edellisen uudistuksen jälkeen 11 prosenttia (lähde 1). Kun alkoholiperäisiä kuolemantapauksia tarkastellaan ikävakioidun kuolleisuusluvun avulla (huomioidaan muutokset, jotka eivät aiheudu ikärakenteen vanhenemisesta), huomataan että useampaa peräkkäistä vuotta tarkasteltaessa alkoholikuolemat eivät ole lisääntyneet (lähde 2). Kansalaisista 80 prosenttia piti edellistä lakiuudistusta onnistuneena (lähde 3).

Lakiesityksellä on myös vaikutusta valtion verotuloihin. Lakiesityksessä todetaan, että alkoholin myynnistä saatavat valmisteverotulot olivat 1 497 miljoonaa euroa vuonna 2022. On hyvä tuoda esiin, että uudistuksen jälkeen alkoholin myynnistä saatavat verotulot ovat kasvaneet noin 135–170 miljoonaa euroa vuositasolla, vaikka samanaikaisesti alkoholin kokonaiskulutus on laskenut.

1.3.2024

Valmisteveron lisäksi alkoholimyynnistä peritään 24 prosentin arvonlisävero, joka tuottaa vähittäismyynnin ja anniskelun osalta valtiolle vuositasolla noin miljardi euroa verotuloja.

Alkolla on 373 myymälää Suomessa ja markettyyppisiä ruokakauppoja on noin 2 700. Alkon myymälän sijoittuminen päivittäistavarakaupan yhteyteen vaikuttaa asiakasvirtoihin. Uudistus vähentäisi jossain määrin tätä Alkon sijoittumisesta aiheutuvaa kilpailuvääristymää. Vaikka Alko on monopoliasemassa se vastaa nykyisin enää kolmanneksesta Suomessa kulutetun alkoholin myynnistä, eikä sen monopoliasema näin ollen ole enää perusteltavissa kansanterveydellä.

Kohteliaimmin

Mari Kiviniemi
toimitusjohtaja
Kaupan liitto

Lähteet:

1. Tilastoraportti 20/2023, 10.5.2023. Suomen virallinen tilasto, Alkoholijuomien kulutus, THL <https://www.julkari.fi/handle/10024/146542>
2. Tilastokeskus, Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuolemansyyt https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_ksyyt/statfin_ksyyt_pxt_11ay.px/table/tableViewLayout1/
3. Taloustutkimus 12/2022 https://www.pty.fi/wp-content/uploads/2023/01/PTY_liite_Kuluttajakysely_Viinit-ruokakauppaan_Taloustutkimus_tammikuu-2023.pdf